

MRF 2022.190

Retten i Holstebros dom af 24. juni 2022, sag 6-3225/2021

Anklagemyndigheden mod T1 og T2

Landmand frifundet for overproduktion af slagtesvin, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed var bevist, at landmanden havde handlet forsættligt eller udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han var skyldig i den rejste tiltale, bl.a. fordi den tilsynsførende myndighed over en lang periode undlod at følge op på foretagne tilsyn, selvom overproduktionen var konstateret ved tilsynene.

T1 og T2 var tiltalt for overtrædelse af den dagældende husdyrbrugslovs § 91, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 2, jf. § 11, ved i perioden fra den 1. august 2012 til den 31. juli 2018 at have udvidet og ændret dyreholdet på ejendommen uden forudgående godkendelse, idet der dels var produceret flere slagtesvin end godkendt, dels var sket overskridelse af det godkendte vægtinterval (afgangsvægt) for de producerede slagtesvin. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om bødestraf over for T1 og påstande om konfiskation af den opnåede fortjeneste hos T1 og T2. I retten forklarede T1 bl.a., at der i 2006 var meddelt miljøgodkendelse til at drive virksomhed med slagtesvin pr. år svarende til i alt 249 DE og tilladelse til udvidelse af dyreholdet i 2012, jf. dagældende husdyrbrugslovs § 19 f, at der i perioden havde været gennemført fire tilsyn af Thisted Kommune, at han ikke på noget tidspunkt havde fået at vide, at det ikke var muligt at udligne produktionen over nogle år, og at han først i 2018 blev gjort opmærksom på, at også vægt spillede ind, således at det ikke kun var antal grise i besætningen, der var det afgørende. T1 forklarede endvidere, at han den 11. januar 2017 – efter et miljøtilsyn gennemført den 1. november 2016 – havde sendt en e-mail til Thisted Kommune indeholdende indvendinger mod kommunens beregninger vedr. overproduktion, som imidlertid ikke blev besvaret af kommunen, før der blev gennemført et nyt miljøtilsyn i 2019. Byretten lagde til grund, at der i hele perioden var sket en overproduktion af slagtesvin

både for så vidt angik antal dyr og afgangsvægt set i forhold til virksomhedens godkendelsesgrundlag. Byretten lagde endvidere til grund, at der fra november 2010 blev foretaget flere miljøtilsyn, hvor det af Thisted Kommune blev nævnt, at der skete overproduktion i relation til antal dyr, uden at der blev nævnt noget om afgangsvægt, og uden at der fra kommunens side i øvrigt skete yderligere. Byretten fremhævede herefter, at T1 i sin e-mail af 11. januar 2017 redegjorde for sine indvendinger i relation til kommunens beregninger vedr. overproduktion, men at han ikke modtog noget svar fra kommunen. Byretten lagde endvidere vægt på T1's forklaring om, at det i miljøgodkendelsen fra 2006 var anført, at godkendelsen vedrørte 249 DE, hvilket var gentaget i anmeldelsen fra 2012 vedrørende udvidelse af dyreholdet, og at der skulle ske et fradrag for de planperioder, hvor der ikke var produceret for mange slagtesvin. Byretten fandt det herefter ikke med tilstrækkelig sikkerhed bevist, at T1 havde handlet forsættligt eller udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han var skyldig i den rejste tiltale. Ved denne vurdering lagde byretten tillige til grund, at den tilsynsførende myndighed over en lang periode undlod at følge op på de foretagne tilsyn, hvor kommunen bl.a. i næsten 3 år ikke vendte tilbage med et svar på T1's e-mail fra januar 2017. På denne baggrund blev T1 frifundet for den rejste tiltale, og de rejste konfiskationskrav mod T1 og T2 blev ikke taget til følge.

Kommentar: Byrettens frifindelse illustrerer den prøvelse, som domstolene skal foretage i straffesager, og viser samtidig, hvordan det forvaltningsretlige princip om berettigede forventninger også har betydning i straffesager. Til sammenligning kan nævnes en del tidligere landsretsdomme, hvor landmænd er fundet skyldige i overproduktion, når landmænd ikke afventede de mange års sagsbehandling i de første år efter husdyrbrugloven, selv om overproduktionen efterfølgende blev miljøgodkendt. Som en af de mere specielle kan nævnes MAD 2016.151 V, hvor en landmand blev dømt, men landsretten nedsatte bøden og afviste anklagemyndighedens konfiskationspåstand, bl.a. fordi fejl i det ob-

MRF 2022.190

ligatoriske, elektroniske sagsbehandlingssystem hindrede tiltalte i at indgive en ansøgning om udvidelse af sit dyrehold. Fra praksis kan endvidere nævnes MAD 2016.266 V, MAD 2016.471 V, MAD 2017.92 V og MAD 2018.348 V.

Udskrift af dombogen

D O M

afsagt den 24. juni 2022

Retten nr. 6-3225/2021

Politets nr. 4100-88110-00012-20

Anklagemyndigheden

mod

██████████

født den 19. januar 1968 og

██████████

født den 25. februar 1945

Anklageskrift er modtaget den 13. september 2021.

██████████ er tiltalt for overtrædelse af

1.

dagældende husdyrbrugslov § 91, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 2, jf. § 11, jf. lov 2017-02-18 nr. 204 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love § 10, stk. 3, jf. stk. 1, ved i perioden fra den 1. august 2012 til den 31. juli 2018 på ejendommen ██████████ i Bedsted Thy, som medinteressent og ansvarlig daglig leder af I/S Bakgården v/ ██████████ og ██████████, cvr. nr. 27095143 og i perioden efter maj 2016 I/S Bakgården v/ ██████████ og ██████████, cvr. nr. 27095143 uden forudgående godkendelse forsætligt og for økonomisk vindings skyld, at have udvidet og ændret dyreholdet på ejendommen fra den godkendte produktion på 8.832 slagtesvin i vægtintervallet 25 kg. til 105 kg., idet sigtede er ansvarlig for at interessentskabet,

i planperioden 2012/2013 producerede 9.102 slagtesvin i vægtintervallet fra 26,7 kg. til 106,6 kg.,

i planperioden 2013/2014 producerede 8.145 slagtesvin i vægtintervallet fra 27,0 kg. til 108,1 kg.,

i planperioden 2014/2015 producerede 9.843 slagtesvin i vægtintervallet fra 25,6 kg. til 108,9 kg.,

i planperioden 2015/2016 producerede 9.741 slagtesvin i vægtintervallet fra 29,7 kg. til 108,2 kg.,

i planperioden 2016/2017 producerede 8.222 slagtesvin i vægtintervallet fra 29,7 kg. til 110,4 kg.,

i planperioden 2017/2018 producerede 8.960 slagtesvin i vægtintervallet

fra 29,0 kg. til 113,7 kg.,

hvorved der opstod fare for skade på miljøet.

Påstande

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om bødestraf.

Anklagemyndigheden har påstået konfiskation af den opnåede fortjeneste hos [REDACTED], jf. straffelovens § 75, stk. 1, jf. § 76, stk. 1, jf. husdyrbrugsloven § 93, stk. 2.

Anklagemyndigheden har endvidere påstået konfiskation af den opnåede fortjeneste hos [REDACTED], jf. straffelovens § 75, stk. 1, jf. § 76, stk. 1, jf. husdyrbrugsloven § 93, stk. 2.

Tiltalte har nægtet sig skyldig.

Sagens oplysninger

[REDACTED] har forklaret, at han er 59 år gammel, og at han blev uddannet som landmand i 1999. Han driver i dag en landbrugsvirksomhed med to ejendomme på henholdsvis [REDACTED]. Han har en produktion med opdræt af slagtesvin.

Tiltalte overtog i 2003 halvdelen af landbrugsejendommen fra sin far, hvorefter han sammen med faren drev virksomheden, indtil den 2. maj 2016, hvor faren afgik ved døden. Faderens halvdel overgik til tiltaltes mor, som var medejer indtil 2019, hvor generationsskiftet blev afsluttet. Tiltalte har gennem årene stået for den daglige drift, men både tiltaltes far og mor hjalp naturligvis til. I dag står han for staldarbejdet, mens hans hustru har de administrative opgaver. I begyndelsen var det tiltaltes mor, som udførte kontorarbejdet.

Tiltalte kan bekræfte, at han pr. 1. august 2012 fik en tilladelse til at udvide sit dyrehold i eksisterende stalde efter husdyrbrugslovens § 19 f. Han fik således anmeldt en produktion på 8.832 slagtesvin på årsbasis indenfor vægtgrænserne 25-105 kg omregnet til dyreenheder på 42,0. Der var alene tale om en ganske lille udvidelse af produktionen, idet antallet af slagtesvin indtil da lå på 8.715. Tiltalte har også senere forsøgt at få tilladelse til en udvidelse af produktionen, men dette har været forgæves på grund af lugtgener i forhold til naboer. Den 18. februar 2020 fik han en såkaldt § 16 a miljøgodkendelse på ejendommen, [REDACTED]. Han har i dag således tilladelse til en produktion af slagtesvin på ca. 9.000.

Tiltalte forklarede endvidere, at han er med på, at han ikke har overholdt vægtintervallet op til 105 kg, men det kunne nemt ske, at slagteriet ikke kunne aftage grisene, inden grisene fik vægt på over 105 kg. I øvrigt mener han

ikke, at en overskridelse i sig selv er en overtrædelse af miljøtilladelsen. Fra indsætning af smågrise i besætningen til levering på slagteriet går der normalt 3 måneder, men det har ikke altid været nemt at forudsige, hvornår slagteriet kunne aftage tiltaltes produktion. I perioden nævnt i anklageskriftet har der været 4 tilsyn undervejs. I 2010 prøvede han at rette ind så godt det kunne lade sig gøre, og i 2013 var der blevet byttet rundt på nogle tal for de to ejendomme. Han bad Thisted Kommune om at få tallene rettet, men fik ikke noget svar. Han har heller ikke på noget tidspunkt fået at vide, at det ikke var muligt at udligne produktionen over nogle år. Først i 2018 blev han i øvrigt gjort opmærksom på, at også vægt spillede ind, således at det ikke kun var antal grise i besætningen, der var det afgørende. Han mener ikke, at man skal benytte en omregningsfaktor på 1,31, når man skal beregne levende vægt på grisene. Den rigtige faktor er 1,285. Da landbrugsvirksomheden blev drevet i form af et interessentskab, blev der udbetalt et udbytte på 50 % til hver af interessenterne. Derudover har tiltalte også trukket noget løn, fordi han var den, der arbejdede mest med virksomheden.

Tiltalte forklarede også, at man af miljøgodkendelsen af 22. november 2006 kan se, at der her gives tilladelse til at drive virksomhed med slagtesvin pr. år svarende til i alt 249 dyreenheder. Dyreenheder er det magiske tal. Han kan af et tilsynsbrev af 30. oktober 2013 se, at kommunens medarbejdere ville undersøge tallene nærmere. Der var også et miljøtilsyn den 1. november 2016, hvilket medførte, at han sendte en mail af 11. januar 2019 (bilag d). Tiltalte modtog imidlertid ikke noget svar. Tiltalte fik først et nyt miljøtilsyn den 8. oktober 2019 (bilag 3-4). Slagteriet fortalte ham ikke, at nogle af grisene vejede for meget i levende live. I øvrigt skal man også være varsom med at producere mindre end tilladt, idet man risikerer, at miljøtilladelsen bliver reduceret af tilsynsmyndigheden. I den sidste del af grisenes levetid er der en tilvækst pr. dag på 1-1,5 kg. Det er dyrere at fodre i den sidste del, hvilket har noget med foderudnyttelsen at gøre. I dag producerer han noget tungere grise efter den nye miljøtilladelse. Der blev ikke i forbindelse med den nye miljøtilladelse foretaget nogen ombygning af staldene, men alene stillet som et vilkår, at gyllen skulle udsluses oftere til gylletanken.

Tilsynsmedarbejder [redacted] har som vidne forklaret, at hun er 32 år gammel og har en kandidatgrad i jordbrug, natur og miljø. Vidnet er i dag ansat som miljøarbejder hos Thisted Kommune. Hun har nu været i ansættelse i ca. 2 år og 6 måneder. Vidnets arbejde består navnlig i udførelse af miljøtilsyn indenfor landbruget samt behandling af anmeldelser og § 16 d tilladelser, ligesom hun også behandler klagesager. Vidnet stiftede første gang bekendtskab med ejendommen [redacted], i september 2019. Det er tilfældigt, hvilke ejendomme de enkelte medarbejdere fører tilsyn med. Hun gennemgik ejendommen sammen med tiltalte, hvor der bl.a. blev talt om overproduktion i form af antal dyr og en for høj afgangsvægt. Det er vidnet, der har udfyldt det fremlagte skema med udregning for konfiskationskrav og bødeforslag (bilag 9). Skemaet som sådan er udarbejdet af en konsulentvirksomhed med baggrund i den gældende lovgivning. Hun har senere foretaget

en korrektion af konfiskationskravet, således at det rette konfiskationskrav nu kan opgøres til 434.009 kr. Man kan med udgangspunkt i skemaet se, at der både er foretaget en beregning for overproduktion i antal slagtesvin og en beregning for så vidt angår overskridelse af afgangsvægt. Beregningerne er i øvrigt foretaget på baggrund af de indleverede gødningsregnskaber for de enkelte perioder. I gødningsregnskaberne er antal dyr oplyst tillige med indgangsvægt og afgangsvægt. Vidnet kan her blandt andet henvise til sagens bilag 3-2-1. Tallene stammer fra enten landmanden eller dennes rådgiver. Vidnet kan bekræfte, at der opereres med en omregningsfaktor på 1,31, når man skal beregne levende vægt. Hun mener, at den faktor stammer fra harmonireglerne, men vidnet arbejder ikke specifikt med dette. Omregningsfaktoren på 1,31 fremgår af sagens bilag 3-8-1, som er et normtal beregnet af Århus Universitet. Det er nødvendigt at foretage en omregning fra planår i gødningsregnskabet til kalenderår. Dette fremgår af sagens bilag 9.

Vidnet kan i øvrigt vedstå den mail, hun har sendt den 5. april 2022 (bilag 22). Vidnet er i øvrigt ikke enig i, at det såkaldte afklaringsnotat finder anvendelse på [REDACTED], eftersom husdyrbruget har en anvendelse givet efter husdyrbrugloven. Vidnet kan henvise til sagens bilag 20, side 8, hvor det fremgår, at der skal være tale om godkendelse/anvendelse fra 1. august 2002 til 31. december 2006. Vidnet kan også henvise til sagens bilag 18, side 2, fra Miljø- og Fødevarerministeriet. Det er ikke vidnet, der har behandlet § 16 a miljøgodkendelsen, men hun er bekendt med, at der var problemer med hensyn til afstandskravet til 3 naboejendomme. Sagen blev politisk behandlet og der blev givet afslag på at behandle sagen efter den såkaldte 50 % regel. I øvrigt var der i forbindelse med sagens behandling tilsyneladende nogle misforståelser mellem ansøger og kommunen om, hvem der skulle gøre hvad.

Vidnet forklarede endvidere, at det er Niras, der har været behjælpelig med udvikling af beregningsskema (bilag 9). Hun er enig i, at det ikke i husdyrbrugloven er anvisninger på, hvordan det skal ske beregning af et konfiskationskrav. Hun er ikke enig med tiltalte eller dennes rådgiver i, at der skal ske modregning i forbindelse beregning af overproduktion, når der indsættes smågrise med en højere vægt end angivet i miljøgodkendelsen. Dette skyldes bl.a., at en gris ikke forurener så meget i den lave ende af vægtskalaen som i den høje ende.

Miljørådgiver Jørgen Røhrmann har som vidne forklaret, at han i det hele kan henvise til sin konfiskationsberegning af 4. april 2022 (bilag A). Man skal i øvrigt være opmærksom på, at der ligger en miljøgodkendelse pr. 22. november 2006 og miljøgodkendelsen fra 2012 har ikke annulleret godkendelsen fra 2006. Vidnet har i forbindelse med sine beregninger taget højde for produktion af færre slagtesvin i nogle år og højere indgangsvægt på 25 kg., som det fremgår af vidnets skema. Som det fremgår af side 2 i skemaet, er vidnet nået frem til, at en overproduktion i vægt på 406.832,5 kg. Dette tal skal dog reduceres med 254.483,4 kg som følge af nogle år med et lavere antal leverede grise og en højere indgangsvægt. Nettotallet for overproduktion

er herefter på 152.349,1 kg. Det er rigtigt, at en gris forurener mere, når den bliver større, men der er stadigvæk tale om en miljøbelastning i den lave ende. Vidnet mener også, at man skal se på de skete leveringer over flere planperioder, da et læs slagtesvin kan blive leveret i en planperiode, men som produktionsmæssigt hører til i den forudgående periode. Det er ikke korrekt at anvende normtallene fra Århus Universitet, eftersom værdien af disse normtal er fastsat på basis af data, der er mere end 1 år gamle. I den beregning, som vidnet har foretaget, er der benyttet tal fra Seges. Vidnet er under korrigerede beregninger nået frem til, at der samlet set er leveret 1.922,63 for mange grise. På skemaets side 4 er der en beregning for fortjeneste ved overproduktion på 219.240,83 kr. Han mener i øvrigt, at det såkaldte afklaringsnotat også finder anvendelse på denne sag, da der ikke for så vidt angår denne ejendom er sket noget specielt i 2007. I sagens bilag B har vidnet foretaget en beregning af slagtevægt, hvor vidnet har anvendt formlen: Levende vægt = slagtevægt x 1,19 plus 7.01. Ved indvejning ved levering af grise til slagteri er det denne formel, der anvendes. Til brug for udarbejdelse af gødningsregnskaber benyttes en formel på 1,31.

Vidnet har endelig forklaret, at der i forbindelse med opnåelse af § 16 a Miljøgodkendelsen var tale om en langstrakt proces. Nogle lugtkrav var ikke overholdt og Thisted Kommune ønskede ikke at gøre brug af den såkaldte 50 % overskridelse. Godkendelsen kom dog på plads med krav om en hyppigere udslusning af gylle fra produktionsstaldene.

Miljørådgiver Jørgen Røhrmann har som vidne supplerende forklaret, at der i 2012 alene var tale om en regulering af miljøgodkendelsen fra 2006, og ikke en egentlig ny godkendelse, da der ikke i 2012 blev foretaget beregninger.

Tiltalte er tidligere straffet ved en bøvedtagelse af 24. november 2021 for overtrædelse af dyreværnsloven.

Retten's begrundelse og afgørelse

Det kan efter bevisførelsen lægges til grund, at tiltalte [REDACTED] i perioden fra den 1. august 2012 til den 31. juli 2018 drev ejendommen [REDACTED], sammen med sin far i den første periode og senere sammen med sin mor, [REDACTED], som interessent i I/S Bakgården.

Det kan endvidere også lægges til grund, at der i hele perioden skete en overproduktion af slagtesvin både for så vidt angår antal dyr og afgangsvægt set i forhold til miljøgodkendelsen fra 2006 og en anmeldelse om udvidelse af produktionen i 2012 til 8.832 slagtesvin på årsbasis indenfor vægtgrænserne 25-105 kg.

Det kan endvidere lægges til grund, at der fra november 2010 blev foretaget flere miljøtilsyn, hvor det blev nævnt, at der skete overproduktion i relation

til antal dyr, uden at der blev nævnt noget om afgangsvægt, og uden at der fra kommunens side i øvrigt skete yderligere.

██████████ sendte den 11. januar 2017 en mail til Thisted Kommune, hvor han redegjorde for sine indvendinger i relation til kommunens beregninger vedrørende overproduktion. ██████████ modtog ikke noget svar fra kommunen, før der blev udført et nyt miljøtilsyn den 25. november 2019 med en efterfølgende politianmeldelse den 29. januar 2020.

██████████ har bl.a. henvist til, at det i i miljøgodkendelsen fra 2006 er anført, at godkendelsen vedrører 249 DE, hvilket er gentaget i anmeldelsen fra 2012, og at der skal ske et fradrag for de planperioder, hvor der ikke er produceret for mange slagtesvin.

Anklagemyndigheden har anført, at ██████████ som medinteressent og daglig leder af interessentskabet I/S Bakgården i hele den periode, der er nævnt i anklageskriftet har handlet forsætligt og for økonomisk vindings skyld.

Retten finder det på baggrund af de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed bevist, at ██████████ har handlet forsætligt eller udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han er skyldig i den rejste tiltale. Retten har ved vurderingen heraf også lagt til grund, at den tilsynsførende myndighed over en lang periode undlod at følge op på de foretagne tilsyn, hvor kommunen bl.a. i næsten 3 år ikke vendte tilbage med en tilbagemelding i forhold til tiltaltes mail fra januar 2017.

Som følge heraf frifindes tiltalte for den rejste tiltale og de rejste konfiskationskrav over for ██████████ og ██████████ tages ikke til følge.

Thi kendes for ret:

██████████ frifindes.

De rejste konfiskationskrav over for ██████████ og ██████████ tages ikke til følge.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

Niels Bjerre

/nasv

Udskriftens rigtighed bekræftes.
RETTEN I HOLSTEBRO, den 24. juni 2022

Henning Danielsen
retsassistent